

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan väestö- ja asuntotilastoista, asetuksen (EY) N:o 862/2007 muuttamisesta ja asetusten (EY) N:o 763/2008 ja (EU) N:o 1260/2013 kumoamisesta

Neuvoston tilastotyöryhmä 15.3.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Virallisten väestö- ja asuntotilastojen tuottamista, kehittämistä ja jakelua säätelee tällä hetkellä kolme Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) 862/2007 muuttoliikettä ja kansainvälistä suojelua koskevat yhteisön tilastot, (EY) 763/2008 väestö- ja asuntolaskennat sekä (EU) 1260/2013 Euroopan demografiset tilastot. Suomessa ensimmäisen asetuksen edellyttämien tilastojen laadinnasta vastaavat Maahanmuuttovirasto ja Tilastokeskus, ja kahdesta jälkimmäisestä vastaa Tilastokeskus.

Komissio antoi ehdotuksen uudeksi Euroopan väestö- ja asuntotilastoja koskevaksi asetukseksi 20.1.2023. Samaan asetuspuutteeseen yhdistettäisiin asetukset (EY) 763/2008 ja (EU) 1260/2013 sekä asetuksesta (EY) 862/2007 kansainvälistä muuttoliikettä, vakinaisesti asuvaa väestöä ja kansalaisuuden saamista koskeva osio.

Komission arvioinnin mukaan jäsenvaltioiden väestötietojen ja -tilastojen relevanssi, yhtenäisyys, johdonmukaisuus ja vertailukelpoisuus ovat heikentyneet. Sen vuoksi tarvitaan uusi oikeusperusta, joka tarjoaa pitkän aikavälin kehityksen näiden tilastojen kehittämiseksi ja syvemmälle yhdenmukaistamiselle (erityisesti yhdenmukainen väestön määrittely). Euroopan väestötilastoja koskeva aloite on osa sosiaalitalastojen laajempaa nykyaikaistamisprosessia, jossa pyritään vahvistamaan merkittävästi kaikkien henkilöihin ja kotitalouksiin perustuvien EU:n sosiaalitalastojen välisiä yhteyksiä ja yleistä johdonmukaisuutta.

Asetusehdotusta on valmisteltu unionin tilastoviraston, Eurostatin, johdolla yhteistyössä jäsenmaiden tilastoasiantuntijoiden ja -johtajien kanssa. Euroopan tilastojärjestelmäkomiteaa on kuultu 28.10.2022. Siinä Suomi kannatti asetuksen antamista, mutta toi esiin huolia liittyen mm. väestökäsitteeseen, tietosisältöön ja toimitusviiveisiin.

Ehdotuksen käsittely neuvoston tilastotyöryhmässä alkoi 15.2.2023 komission ehdotuksen esittelyllä ja jäsenmaiden alustavilla huomioilla. Puheenjohtajamaa on pyytänyt jäsenmailta kirjallisia näkemyksiä asetuksesta määräaikana 23.2.2023.

Asetuksen varsinainen käsittely neuvoston tilastotyöryhmässä alkanee 15.3.2023, jolloin aloitettaneen ehdotuksen yksityiskohtainen läpikäynti. Vaiheen tavoitteena on saavuttaa

neuvoston yhteinen näkemys (mandaatti) asetuksesta tulevia EU:n instituutioiden välisiä neuvotteluita varten.

Suomen kanta

Suomi kannattaa asetuksen säätämistä, jotta Euroopan väestö- ja asuntotilastoja voidaan kehittää ja yhtenäistää sekä samalla tarjota laadukkaampia tietoja unionin ja kansallisen päätöksenteon tietotarpeisiin. Myös asetuksen keskeiset tavoitteet ovat kannatettavia.

Suomi katsoo tarpeelliseksi, että edellytetyn väestökäsitteen soveltamisessa jäsenvaltioille sallittaisiin kansallinen liikkumavara, jotta turvataan mahdollisuudet asetuksen tarkoituksenmukaiseen ja resurssitehokkaaseen täytäntöönpanoon.

Tietojen jakamiseen jäsenvaltioiden ja Eurostatin kesken suhtaudutaan varauksellisesti, koska ehdotetut säännökset ovat epäselviä sen suhteen, minkä tietojen vaihto olisi pakollista tai vapaaehtoista. Tältä osin säännöksiä tulisi tarkentaa.

Suomi pitää tärkeänä, että käytettävien tietolähteiden valinta kuuluisi jäsenmaiden päätösvaltaan. Suomi myös katsoo, että mahdollisten lisäkustannusten ja tiedonantorasitteen kontrolloimiseksi joitakin asetuksen velvoitteita sekä komission oikeuksia täydentää tai muuttaa asetusta tulisi rajata tarkemmin.

Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, että uudet vaatimukset eivät myöhentäisi nykyisiä kansallisia julkistusaikatauluja tai heikentäisi nykyisten tilastojen laatua.

Suomi katsoo, että ehdotuksesta koituvat kustannukset tulisi kattaa uudelleenkohdentamalla varoja EU-budjetin sisällä.

Pääasiallinen sisältö

Asetuksella pyritään varmistamaan Euroopan väestö- ja asuntotilastojen laatu ja vertailukelpoisuus, kun tilastot tuotetaan samojen periaatteiden mukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa. Tavoitteena on myös varmistaa, että näiden tilastojen relevanssi säilyy korkealla tasolla ja käyttäjien tarpeisiin voidaan vastata joustavasti.

Korkealaatuiset väestö- ja asuntotilastot kaikista jäsenvaltioista ovat olennaisia monille EU:n politiikan aloille ja aloitteille. EU:n toimielimet tarvitsevat väestölukuja hallinnollisiin ja menettelyllisiin tarkoituksiin, kuten neuvoston määränemmistöllä tapahtuvaa äänestystä varten. Väestöennusteista saadaan tietoja EU:n pitkän aikavälin talous- ja talousarvioennusteita sekä talous-, sosiaali- ja koheesiopolitiikkaa varten. Tietoja hyödynnetään myös julkisessa tutkimuksessa ja yhteiskunnallisessa tiedotuksessa sekä erilaisten indikaattorien laskemiseksi henkeä kohti. Komission kuudesta vuosien 2019–2024 painopisteestä neljässä (Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, eurooppalaisen elämäntavan edistäminen, uutta vauhtia eurooppalaiselle demokratialle ja ihmisten hyväksi toimiva talous) on todettu selkeästi, että niitä varten tarvitaan EU:n väestötilastoja.

Euroopan väestötilastoilla tarkoitetaan virallisia EU-tason ja maittaisia tilastoja, jotka koskevat väestöä, väestötapahtumia ja muuttoliikettä sekä näihin tilastoihin perustuvia indikaattoreita. Eurostat on julkaissut väestötilastoja vuodesta 1960. Vuoteen 2007 asti jäsenvaltiot toimittivat väestötietoja vapaaehtoisesti, kunnes näiden tilastojen laadintaa ja Eurostatin toimittamista alettiin säädellä vertailukelpoisuuden parantamiseksi ja tietoaaukkojen paikkaamiseksi. Ehdotetun asetuksen mukaan tietoja tuotetaan eri tietokokonaisuuksittain ja jaksotuksin (kuukausittain, puolivuositain, vuosittain, määrävuosittain ja 10 vuoden välein). Aloite on sisällytetty komission vuoden 2022 sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevaan REFIT-ohjelmaan.

Tilastolliset EU:n väestötiedot – mukaan lukien väestö- ja muuttoliiketapahtumat sekä perheitä, kotitalouksia ja asumisjärjestelyjä koskevat tiedot – ovat tärkeitä myös kansallisesti tietoon perustuvan päätöksenteon kannalta.

Kuvaus Suomen nykyisestä tilastointijärjestelmästä. Suomessa väestö- ja asuntolaskennan mukaisia tietoja on tuotettu vuosittain vuodesta 1987 lähtien kokonaan rekisteripohjaisena. Ne pohjautuvat Digi- ja väestötietoviraston, DVV:n (aiemmin Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien) ylläpitämään väestötietojärjestelmään. Väestötilasto kuvaa Suomessa viitepäivänä asunutta väestöä, johon kuuluvat ne henkilöt, joilla on henkilötunnus ja vakinainen kotikunta Suomessa. Lisäksi vuoden 2010 jälkeen on edellytetty elonmerkkejä niiltä henkilöiltä, joiden asumis- tai osoitetiedot ovat puutteelliset. Väestölaskentaan kuuluvien muiden kuin väestötilastojen (esimerkiksi asunto- ja työssäkäyntitiedot) perusjoukon muodostaa sama henkilöjoukko eli maassa viitepäivänä vakinaisesti asuvat henkilöt, joilla on henkilötunnus ja vakinainen kotikunta. Väestölaskennan tiedot muodostetaan yhdistämällä tietoja yhteensä yli 30 hallinnollisesta aineistosta ja rekisteristä.

Suomen väestötietojärjestelmässä ja väestötilastoissa sovelletaan laillista asuinpaikkaa. Tilastokeskuksen vuonna 2022 tekemän arvion mukaan laillisen asuinpaikan mukainen väestömäärä erosi vuonna 2021 koko Suomen tasolla 0,13 prosenttia asetuksen edellyttämän vakinaisen asuinpaikan mukaisesta väestömäärästä, mutta vuonna 2022 ero noussee ainakin tilapäisesti noin prosenttiin, koska tilapäisen suojelun statuksella olevat voivat hakea laillista asuinpaikkaa vasta vuoden maassa oleskelun jälkeen, jolloin myöntämisen jälkeen väestötietojärjestelmään kirjataan kotikunta.

Keskeisimmät erot Suomessa käytetyn ja asetuksen edellyttämän väestöpohjan kesken. Suomessa oleskelevista henkilöistä väestötilastoon eivät nykyisellään kuulu ensimmäisen vuoden aikana kaikki tilapäisen suojelun nojalla oleskeluluvan saaneet, koska heille ei ole merkitty kotikuntaa väestötietojärjestelmään. Nämä henkilöt tulevat viiveellä mukaan tilastoon, jos he vuoden oleskelun jälkeen hakevat kotikunnan. Lisäksi ulkopuolelle jäävät kansainvälisen suojelun nojalla turvapaikkaa hakeneet sen ajan, kun prosessi on kesken. Mukana eivät myöskään ole ne kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet, jotka oleskelevat Suomessa. Asetuksen väestökäsitteen mukaan em. ryhmiin sisältyvät henkilöt tulisi sisällyttää väestöpohjaan, jos he ovat olleet tai aikovat oleskella maassa vähintään vuoden.

Suomen väestötilastoissa nykyisin käytetyn käsitteen mukauttaminen kohti asetuksen tavoitekäsitettä edellyttäisi, että väestöpohjaan otettaisiin mukaan tilapäisen suojelun nojalla oleskeluluvan saaneet ilman kotikuntaa ja joitain luokittelevia tietoja tai heille annettaisiin kotikunta samalla kun oleskelulupa. Kansainvälisen suojelun nojalla turvapaikkaa hakeneiden henkilöiden osalta Tilastokeskus ja Maahanmuuttovirasto voisivat yhteistyössä selvittää, olisiko tilastointia mahdollista kehittää niin, että turvapaikanhakijat saataisiin mukaan väestötilastoon. Laittomasti maassa olevia ei ole mahdollista sisällyttää tilastoon, koska heistä ei ole tietoja.

Ehdotuksen sisältö

Artikla 1 Soveltamisala. Asetuksella luodaan oikeudelliset puitteet Euroopan väestö- ja asuntotilastojen kehittämistä, tuottamista ja jakelua varten.

Artikla 2 Määritelmät. Sisältää asetuksen kannalta keskeisten käsitteiden määritelmät.

Artikla 3 Väestöpohja. Väestöpohja muodostuisi kaikista henkilöistä, joiden vakinainen asuinpaikka on viitepäivänä unionin jäsenvaltiossa riippumatta siitä, ovatko asianomaiset viranomaiset hyväksyneet tai sallineet henkilön asumisen tai oleskelun. Henkilöiden, joilla ei ole vakinaista asuinpaikkaa, vakinaiseksi asuinpaikaksi pitäisi määritellä paikka, jossa he ovat viitepäivänä.

DVV:n väestötietojärjestelmässä ja Suomen väestötilastoissa sovelletaan asetuksen edellyttämän vakinaisen asuinpaikan sijasta laillisen asuinpaikan määritelmää. Ehdotetun käsitteen mukaan Suomessa väestötilastoon pitäisi sisällyttää siihen nyt kuulumattomat tilapäisen suojelun nojalla oleskeluluvan saaneet, turvapaikkaa hakeneet

ja laittomasti maassa olevat. Tilastokeskuksen arvion mukaan sovellettu väestömäärä erosi vuonna 2021 koko Suomen tasolla 0,13 prosenttia vakinaisen asuinpaikan mukaisesta väestömäärästä, mutta vuonna 2022 ero noussee ainakin tilapäisesti noin prosenttiin, koska tilapäisen suojelun statuksella oleville ei ole annettu laillista asuinpaikkaa (väestötietojärjestelmään määriteltyä kotikuntaa). Asetus velvoittaa jäsenmaat käyttämään tiettyjä estimointimenetelmiä arvioimaan henkilöiden vähintään vuoden aiottu tai toteutunut kesto.

Artikla 4 Tilastoyksiköt. Tilastoinnin kohteita ovat henkilöt, väestötapaukset, perheet, kotitaloudet sekä asuinkäyttöön tarkoitetut rakennukset, asuintilat ja tavanomaiset asunnot.

Artikla 5 Tilastovaatimukset. Aihealueita ovat väestö, asuminen sekä perheet ja kotitaloudet. Komissio voisi delegoiduin säädöksiin muuttaa liitteen aihealueittain määriteltyä yksityiskohtaisten aiheiden luetteloa sekä täytäntöönpanotoimin täsmentää tietokokonaisuuksien ja metatietojen toimittamisen tekniset ominaisuudet.

Artikla 6 Jaksotus ja viiteajat. Tilastot tulisi laatia neljännesvuosittain, puolivuositilastoina, vuosittain, määrävuosittain ja kerran kymmenessä vuodessa. Suomi ei tällä hetkellä tuota puolivuositilastoa, mutta voisi tuottaa sen ennakollisena. Vuositilaston ensimmäinen viitepäivä olisi 31.12.2025 ja muiden tilastojen osalta viitevuosi 2026.

Artikla 7 Tapauskohdaisia tilastoja koskevat vaatimukset. Komissio voisi päättää delegoiduin asetuksin säännöllisesti laadittavien tilastojen lisäksi laadittavista ns. ad hoc -tilastoista, kun lisätilastojen keruu katsotaan tarpeelliseksi. Ensimmäinen viitevuosi voisi olla 2027 ja lisäkeruiden väli tulisi olla vähintään kaksi vuotta. Aiheet ja viiteajat päätettäisiin delegoiduin asetuksin ja muut yksityiskohdat täytäntöönpanotoimin.

Artikla 8 Komissiolle toimitettavat tietokokonaisuudet ja metatiedot. Jäsenvaltioiden tulisi toimittaa tilastot Eurostatin tilaston jaksotuksesta riippuen 1–7 päivän kuluttua kansallisesta julkistuksesta, jos valtio julkistaa tilastoja täytäntöönpanotoimin määriteltyjä kaikkia jäsenvaltioita sitovia toimitusaikatauluja aikaisemmin. Myös revisoidut tilastotiedot pitäisi toimittaa saman aikataulun mukaisesti. Tämä tarkoittaisi, että Suomen pitäisi toimittaa ainakin jotkut tietokokonaisuudet Eurostatin huomattavasti nykyistä aikaisemmin.

Artikla 9 Tietolähteet ja menetelmät. Sallittuja tietolähteitä ovat hallinnolliset aineistot, tilastotiedonkeruut, muut tietolähteet ml. yksityisen sektorin aineistot ja asetuksen artiklassa 13 tietojen jakamisen kautta saatujen tietojen uudelleenkäyttö. Tilastojen tulisi perustua tilastollisesti luotettaviin ja hyvin dokumentoituihin menetelmiin, joissa pitäisi ottaa huomioon kansainväliset suositukset ja parhaat käytännöt.

Artikla 10 Ajantasainen pääsy hallinnollisiin tietoihin ja niiden käyttäminen uudelleen. Kansallisten viranomaisten, jotka ovat vastuussa tämän asetuksen kannalta relevanteista hallinnollisista aineistoista, tulisi sallia tietojen uudelleenkäyttö tarvittavan ajantasaisesti ja tiheästi. Lisäksi säädettäisiin, että Eurostatilla olisi pääsy tämän asetuksen kannalta relevantteihin unionin tason tietolähteisiin. Kohdat eivät tuo mukanaan uusia velvoitteita, koska Euroopan tilastoja koskevan asetuksen (EY) 223/2009 artiklassa 17a säädetään, että kansallisilla tilastoviranomaisilla ja Eurostatilla on käyttöoikeus kaikkiin oman julkishallinnon piiriin sisältyviin hallinnollisiin rekistereihin siinä laajuudessa kuin se on tarpeen Euroopan tilasto-ohjelmassa määriteltyjen tilastojen kehittämiseksi, tuottamiseksi ja jakelemiseksi.

Artikla 11 Maiden ja alueiden luettelot. Maa- tai aluekohtaisissa tilastoissa on käytettävä täytäntöönpanotoimin täsmennettyjä ja päivitettyjä ryhmittelyjä.

Artikla 12 Laatuvaatimukset ja laaturaportointi. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet toimitettavien tietokokonaisuuksien ja metatietojen laadun varmistamiseksi. Listataan toimia, joilla jäsenvaltioiden olisi varmistettava erityisesti väestöpohjan kattavuus. Laaturaportti tulisi toimittaa ensimmäistä kertaa viimeistään

31.3.2027 sekä sen jälkeen '0', '3' ja '7' päättyvinä vuosina. Luetellaan aiheita, joita raportissa tulisi kuvata. Lisäksi komissio voisi täytäntöönpanotoimin määritellä laaturaportin rakenteesta ja sisällöstä. Jäsenvaltioiden tulisi pyynnöstä toimittaa Eurostatin lisäselvityksiä laadun varmistamiseksi.

Artikla 13 Tietojen jakaminen. Säädetään pakolliseksi tietojen jakaminen kansallisten tilastoviranomaisten ja Eurostatin välillä ja, että Eurostat rakentaa turvallisen infrastruktuurin tietojen jakamisen helpottamiseksi. Tietojen jakaminen on sallittava, kun kyseessä ovat Euroopan tilastoasetuksen (EY) 223/2009 mukaan luottamukselliset tai yleisen (EU) 2018/1725 ja (EU) 2018/1725 unionin toimielimiä koskevan tietosuojasetuksen mukaiset henkilötiedot. Jakaminen voitaisiin toteuttaa vapaaehtoisesti yksittäistapauksittain perustellusta pyynnöstä, yksityisyyden suojaa parantavien tekniikoiden mukaisesti sekä ottaen huomioon käyttötarkoitussidonnaisuus, tietojen minimointi, säilytyksen rajoittaminen, eheys ja luottamuksellisuus ja noudattaen asetuksen (EY) 223/2009 luvussa V säädettyä tilastosalaisuutta.

Artikla 14 Pilotti- ja toteutettavuustutkimukset. Artiklassa luetellaan mahdollisia tutkimusaiheita.

Artikla 15 Rahoitus. Komissio voisi rahoittaa asetuksen mukaisten tilastojen kehittämistä sekä pilotti- ja toteutettavuustutkimuksiin osallistumista. Komission rahoitusosuus voisi olla enintään 90 prosenttia.

Artikla 16 Unionin taloudellisten etujen suojaaminen. Vakiomuotoinen artikla niissä asetuksissa, joissa säädetään unionin rahoituksesta.

Artikla 17 Toimivallan käyttäminen. Vakiomuotoinen artikla niissä asetuksissa, joissa komissiolle delegoidaan säädösvaltaa.

Artikla 18 Komiteamenettely. Komissiota avustaisi Euroopan tilastojärjestelmäkomitea, mikä on perustettu asetuksen (EY) 223/2009 artiklalla 7.

Artikla 19 Poikkeukset. Jäsenvaltioille voidaan sallia poikkeuksia asetuksen soveltamiseen enintään kahden vuoden ajaksi.

Artikla 20 Muutokset Yhteisön muuttoliikettä ja kansainvälistä suojelua koskevaan tilastoasetukseen (EY) 862/2007. Asetuksen nimeksi muutetaan 'Asetus turvapaikka-asioita ja maahanmuuttolainsäädäntöön liittyviä hallinnollisia ja oikeudellisia menettelyjä koskevista Euroopan tilastoista'. Siitä siirretään tähän asetukseen kansainvälistä muuttoliikettä, vakinaisesti asuvaa väestöä ja kansalaisuuden saamista koskeva osio. Lisäksi asetukseen (EY) 862/2007 lisätään artikkelit 9c (Ajantasainen pääsy hallinnollisiin tietoihin ja niiden käyttäminen uudelleen) ja 10a (Maiden ja alueiden luettelot).

Artikla 21 Kumoaminen. Kumottaisiin asetukset (EY) 763/2008 ja (EU) 1260/2013 1.1.2026 alkaen sanotun kuitenkaan vaikuttamatta kyseisissä säädöksissä vahvistettuihin viiteajanjaksoihin, jotka sijoittuvat kokonaan tai osittain kyseistä päivää edeltävälle ajalle.

Artikla 22 Voimaantulo ja soveltaminen. Asetus tulisi voimaan 20. päivänä sen julkistamisesta unionin virallisessa lehdessä. Asetuksen soveltaminen alkaisi 1.1.2026.

Liite: Aihealueet, aiheet ja yksityiskohtaiset aiheet sekä jaksotukset ja viiteajat yksityiskohtaisen aiheen mukaan. Aiheet ja yksityiskohtaiset aiheet ovat sellaisia, joita väestötilastoissa sekä väestö- ja asuntolaskennoissa on perinteisestikin tilastoitu (varsinaiset muuttajat säädetään täytäntöönpanotoimin). Uusia vaateita ovat puolivuositilastoina laadittavat tilastot sekä kuolemien viikoittainen erittely.

Säädösvallan siirrot komissiolle. Ehdotuksessa komissiolle siirrettäisiin säädösvaltaa delegoiduin asetuksin muuttaa liitteen yksityiskohtaisten aiheiden luetteloa (artikla 5(3)), jaksollisuuksia (frekvenssi) ja viiteaikoja (artikla 6(6)) sekä määrittää tapauskohtaisesti edellytettävät ad hoc -tietokokonaisuudet ja niiden metatiedot (artikla 7(2)).

Ehdotuksessa komissiolle siirrettäisiin säädösvaltaa *täytäntöönpanotoimin* täsmentää säännöllisesti ja tapauskohtaisesti toimitettavien tietokokonaisuuksien ja metatietojen tekniset ominaisuudet (artiklat 5(5) ja 7(5)), täsmentää ja päivittää maiden ja alueiden luetteloja (artikla 11(2)), vahvistaa laaturaportteja ja niiden sisältöä koskevat käytännön järjestelyt (artikla 12(4)), vahvistaa tiedon jakamisen tekniset määrittelyt ja luottamuksellisuus- sekä turvallisuustoimenpiteet (artikla 13(5)) ja vahvistaa derogaatit (artikla 19(4)).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 338 artiklan 1 kohta: Parlamentti ja neuvosto hyväksyvät tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen mukaisesti toimenpiteet, joilla varmistetaan sellaisten tilastojen tuottaminen, joiden avulla EU voi hoitaa tehtävänsä. Tilastojen on täytettävä puolueettomuutta, luotettavuutta, objektiivisuutta, tieteellistä riippumattomuutta, kustannustehokkuutta ja tilastosalaisuutta koskevat vaatimukset aiheuttamatta kohtuutonta rasitetta yrityksille, viranomaisille tai kansalaisille. Määräenemmistöpäätös.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin vastuuvaliokunta on Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta EMPL. Esittelijää ei ole vielä nimetty.

Kansallinen valmistelu

Perusmuistio on käsitelty kirjallisissa menettelyissä Tilastoalan EU-asioiden yhteistyöryhmässä 20-22.2.2023 sekä EU-1-jaostossa (Talouspolitiikan koordinointi ja kansainväliset rahoituskysymykset) 23-24.2.2023.

Eduskuntakäsittely

Eduskuntaa informoidaan E-kirjeellä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asetuksella ei ole vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön. Kansallista tilastotointia säätelee Tilastolaki 23.4.2004/280. Yksittäisistä tilastoista ei Suomessa yleisesti säädetä kansallisia lakeja.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset kansallisella tasolla. Taloudellisia vaikutuksia ei ole tässä vaiheessa mahdollista arvioida kattavasti, koska perusasetuksen nojalla myöhemmin annettavilla delegoiduilla ja täytäntöönpanotoimilla tarkentuvat mm. tietovaatimusten tarkka sisältö ja toimitusaikataulu sekä lisätiedonkeruut.

Tilastokeskukselle tulisi pysyvää lisätyötä, jos joitain tietoja tulisi toimittaa aiempaa tiheämmin. Lisäksi aiheutuisi jonkin verran kehittämistyötä, jos selvitetään ja kyetään integroimaan väliaikaisen suojelun nojalla oleskeluluvan saaneet ja turvapaikanhakijat väestöpohjaan. Myös uusien aineistojen ja menetelmien hyödyntäminen aiheuttaisi lisätyötä. Karkea lisätyömääräarvio on yhdestä muutamaa henkilötyövuoteen.

Myös tarvittaessa laadittavat lisätilastot ovat laajennus nykyiseen nähden, mutta niiden kustannuksia ja tiedonantorasitusta ei kyetä arvioimaan tässä vaiheessa, koska niidenkin kustannukset ja mahdollinen tiedonantajarasite selviävät vasta, kun niistä annetaan alemman tason säädökset.

Lisäksi komission ehdotus saattaisi johtaa lisäkustannuksia aiheuttaviin toimenpiteisiin muissa organisaatioissa.

Asetuksen käsittelyn yhteydessä on epävirallisesti nostettu erään jäsenvaltion taholta esiin epäily siitä, ovatko ehdotetut rahoitusavustukset jäsenvaltioiden pilotti- ja toteutettavuustutkimuksiin asetuksen oikeusperustan ja unionin rahoitussääntöjen mukaisia. Mikäli tulkinta muuttuu niin, että kyseisiä rahoitusavustuksia ei voida myöntää, niin kustannusvaikutukset kansallisille Euroopan unionin tilastoviranomaisille kohoavat. Vasta ratkaisun selvittyä on mahdollista arvioida tarkemmin näitä kustannusvaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset EU-tasolla. Ehdotus edellyttäisi komission mukaan määrärahoja kuluvalle rahoituskehyskaudella (2021–2027) yhteensä 19,5 miljoonaa euroa, ja komission mukaan se voidaan rahoittaa kokonaan kohdentamalla menoja uudelleen kyseisen otsakkeen sisällä. Rahoitustarpeet katetaan Sisämarkkinaohjelman määrärahoista. Kuitenkin hallintokulut ovat edellä mainitusta summasta 11 miljoonaa euroa, ja esityksessä jää epäselväksi, voidaanko myös ne hoitaa uudelleenkohdennuksin vai kasvattavatko ne hallintokuluja. Jos menot voidaan hoitaa kokonaisuudessaan uudelleenkohdennuksilla, esitys ei lisäisi Suomen maksuja EU:lle. Ehdotuksella on taloudellisia vaikutuksia myös kuluvalle kehyskauden jälkeen.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Kotikuntalain (204/1994) kokonaisuudistus käynnistyi vuonna 2021. Säädöshankkeessa selvitetään kotikuntalain sekä henkilön kotikuntaa ja asuinpaikkaa koskevan muun lainsäädännön nykytila sekä siihen liittyvät muutostarpeet. EU:n komission ehdottama väestö- ja asuntotilastoasetus ei edellytä kotikuntalain muuttamista. Tilastoasetuksen vaatimusten täyttämistä kuitenkin helpottaisi ja kustannusvaikutuksia vähentäisi, mikäli kotikuntalakia uudistettaessa olisi mahdollista nopeuttaa oleskeluluvan saaneiden osalta kotikunnan myöntämistä.

Asiakirjat

Komission ehdotus: COM(2023) 31 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Anita Heinonen, Tilastokeskus, anita.heinonen@stat.fi, + 358 46 923 1506,
Hannele Orjala, Tilastokeskus, hannele.orjala@stat.fi, + 358 50 500 3319,
Jussi Vasanen, Maahanmuuttovirasto, jussi.vasanen@migri.fi, + 358 295 463 375,
Minna Sneck, valtiovarainministeriö, minna.sneck@gov.fi, + 358 40 745 2531.

VAHVA-tunnus

EU/424/2023

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite

Napsauta tähän ja kirjoita viite